

Tove Ditlevsen

Tårer

Du får aldrig den eksamen, sagde moderen; siden du har lært Ruth at kende, har du jo overhovedet ikke rørt en bog. Hun var en lille, mager kvinde med en masse bekymrede rynker om munden.

Han sagde og prøvede på at gøre sin stemme ligeglad: jamen mor, det blir osse bedre, når vi nu flytter sammen i næste måned. Så får jeg meget mere tid til at læse.

Moderen tav. Strikketøjet sank ned i skødet på hende. En nerve dirrede i den ene mundvig. Så sagde hun med høj, forskrækket stemme: Hvad er det du siger dreng? Flytter sammen? Hvad er din mening? Vil du gifte dig med hende?

Han rødmede til sin store ærgrelse, og alle hans velovervejede argumenter sad fast i halsen på ham. Når hun talte på den måde, jagede hun ham 15 år tilbage i tiden og gjorde ham igen til en forskræmt skoledreng, jo, ser du mor, han så ned i dugen, det var ham umuligt at møde hendes blik, vi ved jo endnu ikke, om vi passer sammen, sådan (han ville have sagt „erotisk“, men var faktisk ikke sikker på, om hun overhovedet kendte det ord), men selvfølgelig gifter vi os - engang, men - nå ja, Ruth synes altså osse, vi skal vente med det - for resten, han stammede uhjælpeligt i det - for resten har vi allerede lejet en lejlighed, jeg hade nemlig tænkt mig, du ved, de penge far satte hen til mig, jeg mener, jeg er jo myndig nu.

Han kom til at se på hende og holdt forfærdet inde. Alt dirrede på hende. Ikke alene nerven ved mundvigen, der hade pint ham hele hans liv, også hænderne rystede i skødet, og over hele det rynkede ansigt lå en sådan vrede, at han uvilkårligt dukkede sig.

- Jaså, sagde hun langsomt og det skal siges om min søn, at han lever sammen med et pigebarn på polsk, som det kaldes. Samliv uden for ægteskab. Og du vil hæve de penge din far møjsommeligt har skrabt sammen til dine studier og hvad vil du så gøre, når de er brugt? Jeg hjælper jer ikke. - Hun tog igen fat på strikketøjet og strikkede med hidsige, nervøse bevægelser, mens hun gumlede tandløst med kæberne, som altid, når hun var ophidset.

En stor træthed gled ind over ham. Han længtes pludselig efter Ruth, denne sunde, glade, kønne pige, der ikke hade noget plys-og klunkehjem fyldt af arvestykker, familieportrætter og traditioner - og ingen mor, der ofrede sin og andres lykke for en falsk moral. Pludseligt og heftigt som selvopholdelsesdriften voksede en beslutning frem inde i ham - en kold vilje til endelig engang at rive sig løs fra denne pylrende gamle kvinde, der truede med at ødelægge hele hans tilværelse. Ja, hun skulle endelig engang komme tilkort. Han hade meget at hævne. Han mindedes alle de gange, han som barn måtte blive hjemme, mens hans kammerater spillede fodbold eller gik på fisketure i åen, ganske uden grund, eller af en grund hun ikke gjorde sig den ulejlighed at forklare ham. Forbud bare for forbudets skyld. Altid denne kolossale magt over ham. Nu skulle hun endelig få at se, at han var blevet voksen og gik sine egne veje, uafhængig af hendes luner og ønsker. - Han løftede hodet og så trodsigt på hende, men de uforsonlige ord døde på hans læber, og hans blik blev fyldt af angst. Strikketøjet var igen sunket ned i hendes skød, og fra hendes øjne dryppede tårerne frvgteligt og lydløst, en ustandseligt rindende strøm, der mere end alle onde ord druknede hans vilje og opløste hans trods. Han bøjede hodet og lod moderens smerte strømme ind over sig. Åh, hvor han kendte denne gråd. Sådan hade mødre grædt i tusinde år, og sådan ville de græde, så længe der var liv på jorden. Der fandtes ingen vej bort fra disse tårer. Gråden trængte ind i hans eget sind og stemte ham for struben. Ruths ansigt gled ud i tåge for ham, alle deres planer og al deres glæde - det syntes ham en evighed siden, de hade ligget sammen på den smalle

pensionatsdivan og skåret fremtiden ud af natten med unge og rige hænder. Det smuldrede altsammen væk under disse tårer, der rev så forfærdende meget med sig. En tør hulken sled i hele hans legeme. - Men så hold dog op mor, sagde han utydeligt, hvis det er dig sådan en sorg, lader jeg naturligvis være, men jeg forstår det ikke, jeg hade sådan glædet mig — men hold nu op med at græde, hører du mor.

Men hun græd stædigt og lydløst videre, til han gik over til hende og sank ned ved hendes fødder, ødelagt af smerte. Så holdt hun endelig op og lagde endda hånden på det unge hode, der engang dunet og spædt var groet ud af hendes legeme og aldrig siden kunne slide sig løs fra det. - Jaja, min dreng, sagde hun stille, jeg vidste nok, du ville være fornuftig.

Og ganske som om ingenting var hændt, gav hun sig igen til at strikke, og stort og småt gled i et for hendes gamle øjne. Drengen sad og så i en bog uden at læse. Og samtidig med grådens ophør voksede hans had og afmagt frem igen. Over klaveret hang et maleri af hans far. Han hade et mildt og træt ansigt med et vegt træk om munden, som drengen hade arvet. Også han hade været angst for disse lydløst dryppende tårer.

Han rejste sig langsomt og gik ind på sit værelse. - Vil du ikke ha te, spurgte moderen blidt, men han svarede ikke. Noget var knækket i ham, endeligt og afgjort. Kunne han ikke rive sig løs nu, kunne han det aldrig. Han var 25 år. På hans skrivebord stod et billede af et ungt, smilende pigeansigt. Han så bedrøvet på det og strøg varsomt hen over det kolde glas. Mange år efter - ja, længe efter, at Ruth var flyttet sammen med ham og moderen, og længe efter at hun var flygtet med børnene fra dette hjem, hvor intet ungt og lykkeligt kunne trives, syntes han, at der over dette billede gled en strøm af dryppende tårer, der gjorde smilet på det søde ansigt stift og koldt, som det var, da hun forlod ham - - -